

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkívüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. KIADJA: A MAGYARORSZÁGI KIR. KÖZJEGYZŐK ORSZÁGOS EGYLETE.
budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon 297—069

Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

A közjegyzői rendtartási novella tervezete.

A magyar közjegyzőség történetében, amint erről e közlöny mult számában már megemlékeztünk, kiemelkedő jelentőségű esemény történt. Az igazságügyminisztériumban elkészítették a közjegyzői rendtartási novella tervezetét s azt véleményezés végett megküldték elsősorban természetesen a kir. közjegyzői kamaráknak, a magyar jogszolgáltatás többi szerveinek, ezek között a kir. ítélőtábláknak és az ügyvédi kamarák országos bizottságának.

E közlöny korlátozott terjedelme miatt nem áll sajnos módunkban a tervezetet teljes szövegében leközlölni. Annak főbb rendelkezéseit azonban a kar tagjainak általános tájékoztatása okából az alábbiakban kivonatossan ismertetjük.

A tervezet 1. §-a az 1874:XXXV. t.-c. és az 1886:VII. t.-c. azokat a rendelkezéseit sorolja fel, melyeket a novella módosítani kíván.

A 2. §. szerint az 1886:VII. t.-c. 1. §-a hatályát veszti s helyébe tervezet 3. és 4. §-aiban meghatározott rendelkezések lépnek.

A 3. §. 1. pontja szerint közjegyzővé csak olyan magyar állampolgárt lehet kinevezni, aki életének 30. évét betöltötte. A 2. pont a magyar nyelvhasználatra vonatkozólag, a 3. pont pedig az előképzettség tekintetében tartalmaz meglehetősen körülményesen körülírt rendelkezéseket. A 4. pont az ügyvédi vizsga megszerzése után az eddigi kettő helyett három évi helyettesi gyakorlatot követel meg, viszont azonban a bírák és ügyvédek kinevezésénél fenntartja a régi négy évi gyakorlati időt.

A 4. §. 1. pontja szerint nem lehet kinevezni kir. közjegyzővé azt, aki életének 60. évét betöltötte (ilyen kinevezések az utóbbi időkben u. i.

gyzői rendtartási novella tervezete.
r Lajos dr.: Ellentétek a bírói gyakorlat és a népszokás
t.
ények.
naraközi értekezlet.
elyezés.
nari közlemények.
losítás a közjegyzői kamarák területi beosztásában.
lélyi nyaralások és utazások iránt érdeklődők figyelmébe.
ásközvetítések.
iridetett törvények.
ndeletek.
s illetékügyi irodalmi szemle.
vitéz Fekete László gyakorlati útmutatója.
zdasági Jög.
örökbefogadás különös tekintettel a gyakorlati eljárásra.
gyar Jogi Szemle.
gyonátruházási illeték.
etékügyi Közlöny.
korlat.
gánjog.

a Felvidékre és az Erdélybe kinevezett közjegyzőknél aránylag nagy számban fordultak elő.). A 2—9. pontok a kinevezést gátló okokat javarészt az eddigi gyakorlat és jogszabályoknak megfelelően sorolják fel.

Az 5. §. a rendtartás 6. §-ának helyébe kíván új rendelkezéseket felvenni; ilyen új rendelkezések, hogy a kérvényhez mellékelni kell a folyamodó rövid életrajzát, s hogy a kamara a pályázatokat megokolt kijelölő javaslat kíséretében terjeszti fel az igazságügyminiszterhez. Szintén új rendelkezése a tervezet e szakaszának az, hogy kir. közjegyzőhelyettest is ki lehet nevezni pályázat mellőzésével, ha a központi névjegyzékbe fel van véve.

A 6. §. az újonnan rendszeresíteni kívánt központi névjegyzék tekintetében tartalmazza azt a rendelkezést, amely szerint minden közjegyzői kamara a kerületében működő közjegyzőhelyetteseknek a névjegyzékbe való felvétele tekintetében indokolt javaslatot terjeszt fel az igazságügyminiszterhez. A névjegyzékbe való felvételre csak olyan helyettest lehet javaslatba hozni, aki a közjegyzői állásra való kinevezés tekintetében a törvényben meghatározott követelményeknek megfelel, fegyelmi vétség miatt három éven belül nem volt elítélve, működése ellen kifogás nem merült fel és a kir. közjegyzői állás betöltésére kiválóan alkalmas. Az igazságügyminiszter a központi névjegyzékbe csak olyan helyettest vehet fel, akit a kamara javasol.

A 7. §. azokat az eseteket említi fel, amelyekben központi névjegyzékből a helyettesek törölendők.

A 8. §. az eddigi gyakorlattal szemben azt a rendelkezést tartalmazza, hogy a helyettes a közjegyző helyett abban az esetben járhat el, ha a kir. közjegyző betegség, ügykörébe tartozó halaszthatatlan tennivalónak irodáján kívül való végzése, vagy távollét miatt nem járhat el. E §. 2-ik bekezdése szerint, ha a közjegyző nem járhat el és helyettese nincs, a halasztást nem tűrő hagyatéki ügyek elintézésének biztosítása végett az illetékes törvényszék elnöke rendelne ki a törvényszék területén működő közjegyzők közül helyettest.

A 9. §. a rendtartás 33. §-át egészíti ki azzal, hogy a közjegyző állása abban az esetben is megszűnik, ha ellene a csődöt vagyonihiánya miatt nem rendelték el, vagy vagyonihiány miatt szüntették meg, hacsak nem igazolja, hogy a csődnyitást kérő hitelezők, illetve a jelentkező többi hitelezők követelése kiegyenlített.

A 10. §. az első novella 2. §. 1. bekezdésének azzal a rendelkezésével szemben, amely szerint közjegyző jelölti névjegyzékbe bejegyezhető az, aki a jogtudományi első szigorlatot letette, a bejegyzés előfeltételeként a jogtudományi tudori oklevél megszerzését írja elő.

A tervezet VI. fejezete a közjegyzők és jelöltek fegyelmi felelősségét a tervezet többi rendelkezéseivel viszonyítva majdnem túlzott alaposággal kívánja szabályozni s e tekintetben a 12. §. a fegyelmi vétségekre a 13., 14., 15. §-ok a fegyelmi büntetésekre, a 16. §. a fegyelmi büntetés mellékövetkezményeire, a 17. §. a fegyelmi eljárást és a fegyelmi büntetés végrehajtását kizáró okokra, a 18. §. a fegyelmi és bűnvádi eljárás összefüggése tekintetében állapít meg részletes szabályokat. E §-ok az I. fokú fegyelmi bírói szervezet tekintetében a jelenlegi helyzetet fenntartják.

A 19. és 20. §-ok ellenben másodfokú fegyelmi bíróságként a kir. Kúria ügyvédi tanácsának mintájára közjegyzői tanács felállítását rendelik el. Ez a tanács fele részben bírói, fele részben pedig közjegyzői tagokból állana. A tanács elnöke és elnökhelyettese a Kúria kisebb fegyelmi tanácsának elnöke és elnökhelyettese. 4 rendes és 4 póttagját a Kúria választja tanácselnökei és bírái sorából, 4 rendes és 4 póttagját pedig az igazságügyminiszter nevezi ki azok közül a közjegyzők közül, akik már legalább 5 év óta működnek a közjegyzői pályán, fegyelmi vétség miatt nem voltak 2 éven belül feddésre, illetve 3 éven belül pénzbírságra ítélve. A közjegyzői tanács az elnökön kívül 2 bírói és 2 közjegyzői tagból áll. Egyébként a tanács működése tekintetében az ügyvédi tanácsra nézve megállapított rendelkezések az irányadók. A 21. és 22. §-ok a felügyeleti vizsgálatról, a 23. §. a közjegyzőhelyettesek, a 24., 25., 26. és 27. §-ok pedig a közjegyzőjelöltek fegyelmi felelősségéről intézkednek.

Nagyfontosságú a tervezetnek a VII. fejezete, amelyet indokoltnak találunk az alábbiakban az egész terjedelmében közölni:

28. §. Az 1886. VII. t.-c. 21. §-a, 22. §-ának első bekezdése, 23. és 24. §-a hatályát veszti és az említett törvény 22. §-ának első bekezdése, 23. és 24. §-a helyébe az alábbi 29—32. §-okban meghatározott rendelkezések lépnek.

29. §. Közjegyzői okirat szükséges a házastársak és jegyesek egymással kötött szerződéseinek érvényességéhez.

1. a házassági szerződéshez, amely a házastársak közötti vagyoni viszonyokat a házasság fennállásának idejére, vagy megszűnésének esetére szabályozza — ideértve a hozomány és a hitbér, vagy viszont hitbér rendelkezését, a közszerzemény rendezését, vagy általános vagyonközösség kikötését, vagyonközösség megszüntetését, továbbá a gyermektartás, nőtartás és az özvegyi jog rendezését is — tekintet nélkül arra, hogy a szerződést a házasság megkötése előtt vagy azután kötötték-e,

2. az adásvételi, csere és kölcsönszerződéshez, olyan társasági szerződéshez, amelynek kizárólag a házastársak a tagjai, továbbá ingatlanak három évnél hosszabb bérletéhez és haszonbérletéhez tartozás elismeréséhez, engedményhez, valamint — a szokásos alkalmi ajándékozásokot kivéve — élők között mindennemű egyéb szerződéshez, amelynek érvényességéhez törvény értelmében írásbeli alak szükséges.

Közjegyzői okirat szükséges az olyan általános meghatalmazás érvényességéhez, amelyet az egyik házastárs vagy jegyes a másiknak ad, úgyszintén, az olyan meghatalmazás érvényességéhez is, amellyel az egyik házastárs vagy jegyes a másikat váltóbeli kötelezettség vállalására, pénzkölcsön felvételére, tartozás elismerésére, ingatlanak három évnél hosszabb időre való haszonbérbeadására, kötelezettség ingyenes vállalására, vagy jogról ingyenes lemondásra irányuló, vagy bármely olyan szerződés megkötésére jogosítja fel, amelynek érvényességéhez törvény értelmében írásbeli alak szükséges.

Közjegyzői okirat szükséges kezesség vállalásához ha a kötelezettséget a kezes házastársának tartozásáért vállalja.

30. §. Közjegyzői okirat szükséges az olyan szerződés érvényességéhez, amelyet egyenes ági rokonok egymással vagyonnak — ideértve az

örökséget is — mint egésznek vagy hányadrészének vagy ingatlannak átruházása, vagy haszonélvezettel terhelése iránt kötnek.

Közjegyzői okirat szükséges egyenesági rokonnak adott általános, úgyszintén olyan meghatalmazás érvényességéhez, amely váltóbeli kötelezettség vagy kezesség vállalására, vagyonnak mint egésznek, vagy hányadrészének átruházására, kötelezettség ingyenes vállalására, vagy jogról való ingyenes lemondásra, vagy olyan szerződés megkötésére irányul, amelynek érvényességéhez törvény értelmében írásbeli alak szükséges.

Közjegyzői okirat szükséges kezesség vállalásához, ha a kötelezettséget a kezes egyenes ági rokonának tartozásáért vállalja.

31. §. Vakoknak, úgyszintén írni olvasni nem tudóknak írásbeli kötelezettség vállalása csak úgy érvényes, ha nyilatkozatuk közjegyzői okiratba van foglalva, vagy ha névaláírásukat kir. közjegyző hitelesítette.

Amennyiben a kötelezettség vállalás létrejövetele és tartama felől egyébként kétség nem támad, az első bekezdésben meghatározott kellékek hiánya egymagában nem érinti a mindennapi élet szükségleteinek körében kötni szokott jogügyletek érvényességét.

32. §. A szerződő felek személyére tekintet nélkül közjegyzői okirat szükséges olyan szerződés érvényességéhez, amellyel valaki ellátás, tartás, életjáradék vagy egyéb ellenszolgáltatás (kikötmény) fejében egész vagyonnak, vagyona hányadrészének vagy egyes vagyontárgyaknak átruházására vállal kötelezettséget.

Ugyancsak a szerződő felek személyére tekintet nélkül közjegyzői okirat, vagy a szerződő felek névaláírásának közjegyzői hitelesítése szükséges, nagykörűt örökbecsű szerződés érvényességéhez.

33. §. A 29—32. §-ok rendelkezései nem érintik az 1886:VII. t.-c. 9. §-ában foglalt rendelkezések hatályát és nem érintik azokat a külön jogszabályokat sem, amelyek szerint egyes jogügyletek érvényességéhez a 29—32. §-okban meghatározott eseteken felül is közjegyzői okirat szükséges.

34. §. A jelen törvény 29—32. §-a alá eső azokra a szerződésekre és egyoldalú jognyilatkozatokra, amelyek a jelen törvény hatályba lépése előtt jöttek létre, a létrejövetelük napján hatályban volt jogszabályok irányadók.

35. §. Az 1874. XXXV. t.-c. 58. §-a akképen módosul, hogy a kir. közjegyző olyan esetekben, amelyekben a jogügylet érvényességéhez közokirat nem szükséges, a fél kérelmére magánokiratot is készíthet, de csak akkor, ha közokiratot egyik fél személyes jelenlétének, vagy szabályszerű meghatalmazásának hiánya miatt nem vehet fel. Egyébként az ilyen magánokiratokra minden tekintetben a magánokiratokra vonatkozó szabályok irányadók.

Ha a kir. közjegyző az előbbi bekezdésben meghatározott tilalom ellenére készít magánokiratot, ez egymagában nem érinti az okiratban foglalt jogügylet érvényességét, ha az okirat egyébként megfelel a törvényben megszabott alaknak.

A magánokirat készítéséért szedhető díjakat az igazságügyminiszter rendelettel állapíthatja meg.

* * *

A magyar közjegyzői kar egységes állásfoglalását* a fentiekben ismertetett tervezetre vonatkozólag az a memorandum tartalmazza, amelyet a külön e végett egybehívott kamaraközi értekezleten állapítottak meg s amelyet az értekezlet megállapodásai alapján elkészítve terjesztettek fel az igazságügyminiszterhez. Ennek a felterjesztésnek közléséről a már említett okból ugyancsak le kell mondanunk, kivonatosan azonban ezt a felterjesztést is ismertetjük.

A felterjesztés ismertetése előtt azonban megnyugvással kell megállapítanunk azt, hogy a kamaraközi értekezlet megállapításai általánosságban megfelelnek a kar állandóan s egységesen vallott álláspontjainak, amelyeknek természetesen mindenkor hűséges tolmácsolója volt ez a közlöny is. Hogy ezúttal csupán a fontosabb elvi kérdésekre mutassunk rá: a kar és e közlöny részéről mindig kifejezésre juttatták azt az álláspontot, amely szerint az alapjában nem szerencsésen életbeléptetett magyar közjegyzői intézményt az elavult rendtartás gyökeres átalakításával a közjegyzői hivatás eredeti rendeltetéséhez kell visszavezetni, vagyis új közjegyzői rendtartás kell s nem novella. E vonatkozásban természetesen legfontosabb teendő az intézménynek az eredeti közjegyzői hivatás az okiratszerkesztés irányában való hatásköri kibővítése, kiépítése. Nagyon fontos kivánsága volt a karnak a közjegyzői foglalkozási ágban a szakszerűség biztosítása a kötelező gyakorlat, illetve a szakvizsga kinevezési előfeltételeként való megállapításával. A hatáskör kiterjesztés és a szakszerűség biztosítása azok a kérdések, amelyek nélkül célirányos akár reform, akár novella el nem képzelhető. A felterjesztés mindezeket hangsúlyozottan juttatja kifejezésre s így nemcsak a kar alkotmányos, de állandóan vallott egységes álláspontja is.

A kamaraközi értekezlet megállapodásai alapján megfelelően módosított új törvénytervezetet állítottak össze és azt terjesztették fel az igazságügyminiszterhez. A felterjesztő jelentés hivatkozik a kamaraközi értekezletnek arra az egyhangú véleményére, mely szerint a rendtartás novelláris módosítása helyett kívánatos lenne a közjegyzői rendtartás általános reformjának megalkotása. Minthogy azonban erre előreláthatólag nem kerülhet sor, az értekezlet hat évtized tapasztalatai alapján a rendtartás lehető modernné tétele érdekében a tervezet rendelkezésein felül bizonyos ügyviteli és szervezeti módosításokat is talált a tervezetbe belefoglalni.

* Egyes kamarák részéről történtek ugyan külön felterjesztések is, azonban — az értekezletről alig indokolhatóan távol maradt pécsi kamarától eltekintve —, a kamaraközi értekezlet állásfoglalásai az összes kamarák kiküldöttjeinek részvételével *egyhangú megállapodásként* alakultak ki.

A felterjesztést részletesen, amint már ezt említettük, nem közölhetjük, az alábbiakban azonban kivonatosan ismertetjük azokat a módosításokat és kiegészítéseket, amelyeket a felterjesztés a miniszteri tervezeten eszközöl.

A 2. §. 4. pontjában az értekezlet a jelenlegi helyzetnek megfelelően közjegyzővé való kinevezés előfeltételeként helyetteseknél két évi gyakorlatot, elégségesnek tart, a 4. §. 1. pontjánál a 60-ik életév betöltését a központi névjegyzékbe felvett helyetteseknél a kamaraközi értekezlet nem tartja kinevezési akadálnak. A helyettesek központi névjegyzéke tekintetében a felterjesztés javarészen elfogadja a tervezet rendelkezéseit.

A közjegyzői helyettesítések kérdésében a tervezet 8. §-a helyett a felterjesztés az alábbi szöveget kívánja a tervezetbe felvenni:

„A kir. közjegyző helyett a közjegyzőhelyettes az 1874:XXXV. törvényekben, valamint a módosítás és kiegészítés tárgyában alkotott jogszabályokban foglalt rendelkezések értelmében abban az esetben járhat el, ha a kir. közjegyző betegség, ügykörébe tartozó halaszthatatlan tennivalók iródáján kívül végzése, vagy távollét, vagy egyéb fontos ok miatt a személyes eljárásban (működésben) akadályozva van.

E helyettesítés azonban egyhuzamban rendszerint két hónapnál hosszabb ideig nem tarthat, s a Kamara a közjegyző rendszerinti személyes működését ellenőrizni tartozik, egy évben összesen hat hónapnál több időt a kir. közjegyző a kamara engedélyével hivatalától távol nem tölthet — ha pedig ennek szükségessége mégis fennforogna, úgy azontúl terjedő időre távozást és illetve helyettesítést a kamara véleményes jelentése alapján már csupán a m. kir. igazságügyminiszter engedélyezhet.

Abban az esetben, ha a kir. közjegyző nem járhat el s helyettese (1874:XXXV. t.-c. 22. §. 1886. VII. t.-c. 6—7. §-ok és jelen törvény 10. §-a) nincs, az ügykörébe tartozó halasztást nem tűrő ügyek elintézésnek biztosítása végett, az illetékes kir. közjegyzői kamara elnöke jogosult intézkedni.

A kir. közjegyző és helyettese egy időben csak akkor ügyködhetnek, ha kiszállás szüksége merül fel“.

A felterjesztés 11. §-a a kamaraközi értekezlet helyébe törvényes hatáskörrel és „a kir. közjegyzői kamarák országos bizottsága“ címen új szervet kíván létesíteni. A felterjesztés erre vonatkozó 11. §-ának szövege a következő:

„A magyar közjegyzői kamaráknak központi közös szerve a kir. közjegyzői kamarák országos bizottsága. Székhelye Budapest.

Elnöke a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke.

A közjegyzői kamarák országos bizottságának feladata:

Állásfoglalás és javaslattevés az igazságszolgáltatásra és jogalkotásra vonatkozó kérdésekben, továbbá megfelelő eljárás és állásfoglalás mindazokban az ügyekben, amelyek a kir. közjegyzői kar egyetemét érdeklik. Ez a rendelkezés nem csorbitja az egyes közjegyzői kamarák törvényes autonóm hatáskörét. Ügyvitelét és szervezetét az igazságügyminiszter rendelettel szabályozza.“

A közjegyzői hatáskör kibővítése tekintetében felterjesztés a 12., 13., 14., 15. és 18. §-okban részletesebb körülírással a miniszteri tervezet 28—35. szakaszának rendelkezéseit fogadja el.

A felterjesztés 19. §-a azt az ügyviteli könnyítést tartalmazza, mely szerint mindazokban az esetekben, amelyekben a törvény két ügyleti tanú alkalmazását rendeli, csupán egy tanú alkalmazandó. A 20. §. szerint tények és körülmények közhitelű tanúsítására kir. közjegyző jogosult. A 22. §. a perenkívüli eskü kivételének tanúsítását általánosságban kívánja szabályozni. A 23. §. szerint a közjegyző készpénzt, közhitelű és egyéb értékpapirokat csak ideiglenesen és csak akkor vehet őrizet alá, ha azokat abból a célból adták át, hogy bizonyos személynek vagy hatóságnak átszolgáltassa.

A felterjesztés XI. fejezete 23—67. §-okig lényegileg a miniszteri tervezet idevonatkozó rendelkezéseinek megfelelően kívánja a jelöltek, helyettesek és közjegyzők fegyelmi felelősségét s a vonatkozó eljárást szabályozni. A tervezet szemből a felterjesztés a 27. §. 3. pontban fegyelmi büntetesként az ideiglenes felfüggesztést is megállapítani kívánja. Lényeges változtatás a miniszteri tervezeten a 32. §. azon rendelkezése, amely szerint a kir. közjegyzők felett fegyelmi bíráskodást első fokon a közjegyzői kamara fegyelmi bírósága gyakorolja, amely az elnökön kívül legalább négy és legfeljebb nyolc rendes tagból és a rendes tagok felének megfelelő számú póttagjából áll. A fegyelmi bíróság tagjait a kamara közgyűlése választja. A 35. §. az autonóm bíráskodásnak megfelelően akként rendelkezik, hogy a közjegyzői kamara fegyelmi bíróságnál a közvádoló tennivalóit rendszerint a kamara ügyésze látja el. Az ügyészt a közgyűlés választja. A másodfokú fegyelmi bíráskodás tekintetében a felterjesztés a tervezet 19. és 20. §-ának megfelelően s az ott irt szabályozás mellett a kúriai közjegyzői tanács szervezetét elfogadja azzal a módosítással, hogy a tanács elnöke lehet a közjegyzői kamara országos bizottságának elnöke is.

A felterjesztés 68. §-ának rendelkezései szerint a kir. közjegyzőnek hagyatéki ügyekkel kapcsolatos munkálataiért, nem különben egyéb bírói megbízásból származó megállapított díjai és költségei, végrehajtás, csőd és kényszeregyezség esetén a közadókkal egyenlő rangsorban előnyös tételként sorozandók és elégitendők ki. A 69. §. a kézirat csupán a közvégrendeletek és a halálesetre szóló rendelkezést tartalmazó egyéb okiratra kívánja korlátozni.

* * *

A törvénytervezetre vonatkozólag az ügyvédi kamarák országos bizottsága és a budapesti ügyvédi kamarának választmánya is részletesen megokolt felterjesztést intézett az igazságügyminiszterhez. Indokoltnak találjuk ezekben a felterjesztésekben foglaltakra részletesebb észrevételeket tenni. Ebben a számban azonban az észrevételek közzétételére megfelelő hely már nem állván rendelkezésünkre, észrevételeinket e közlöny júliusi számában fogjuk közölni.

Ellentétek a birói gyakorlat és a népszokás közt.

Irta: *Ifj. Paár Lajos dr.* kir. közjegyző.

Sokszor szinte bámulatba ejtő egy-egy értelmes magyar parasztembernek vagy az egész vidék népének az a józan ítélőképessége, tájékozottsága és jogérzéke, amellyel életviszonyaival járó jogi helyzeteket felfogja, átérti és majdnem hibátlanul tudja alkalmazni jogunk szabályaihoz. Falusi ember előtt többnyire oly világosan áll például a családban felmerülő öröklési kérdés megoldása, hogy még a bonyolult ági öröklési viszonyokat is kevés magyarázat után mint természetes következményt és észjárásával egyező szabályozást megérti. Pedig gyakran tapasztalható, hogy ugyanazt a jogi helyzetet az aránylag nagyobb iskolázottságú városi ügyfélnek sokkal nehezebb megvilágítani.

Ennek a közismert jelenségnek nem egyedül a magyar parasztság értelmessége és józan ítélőképessége szolgál magyarázatául, hanem sokkal inkább az a történeti tény, hogy nem népünk alkalmazkodott a magánjog szabályaihoz, hanem megfordítva, magánjogunk simul a régi szokásokból eredő meggyőződéshez.

Ezért ma sem lehet jelentőség nélküli, elhanyagolható vélekedésnek minősíteni, ha valamely jogi kérdésben a népszokás és közmeggyőződés eltérő az írott szokásjogtól, azaz a kialakult birói gyakorlattól, ha azt látjuk, hogy a felsőbbíróság ítéleteiben megnyilvánuló egyes jogelvek igen nehezen, vagy sehogysem tudnak gyökeret verni a közmeggyőződésben.

Két olyan jogviszonyra kívánom az alábbiakban ráirányítani a figyelmet, amelyben a Kúria újabb gyakorlata és a mindennapi perenkívüli ügyek során megfigyelhető népmeggyőződés közt eltérés észlelhető. Előrebocsátom, hogy egyáltalán nem kívánok vitába bocsátkozni a birói döntések jogszerűsége, vagy megokolása ellen, csupán a tapasztalt tényeket akarom nyilvánosságra hozni.

1. Örökség visszautasítása, vagy ajándékozása?

a) Igen gyakori főképp az egész csekély értékű hagyatékok tárgyalása alkalmával, hogy egyik-másik örökös a rá eső részt nem fogadja el, hanem meghagyja örökös társainak azért, mert vagy kielégítettnek érzi magát, vagy pedig egyszerűen nem szorul rá az örökségre. Ez legtöbbször olyankor fordul elő, ha a gyermekek közül valamelyik a többinél jobb anyagi körülmények közé jutott, míg a többiek közt még ellátatlanok vannak. Ilyenkor a részesedni nem kívánó örökös nem is szokott megjeleníteni a hagyatéki tárgyaláson, hanem egyszerűen levélben tudatja, hogy nem kíván örökölni, vagy miként ezt általában kifejezik, „lemond az örökségről.“ Hogy kinek javára mond le, azt nem is írja meg, de tudjuk, hogy testvéreit érti.

b) Ritkább eset, hogy a módosabb örökös társ név szerint megnevezett örökös társának engedi át ellenérték nélkül örökrészét, ezt ugyancsak a „lemondás“ szóval jelölve levelében.

c) Végre igen szórványosan adódó eset, hogy valamelyik örökös azért nem akarja átvenni örökségét, mert a maga helyébe gyermekét akarja állítani és annak engedi át a hagyatékot. Ilyenkor is úgy mondja: „lemond gyermeke javára.“

A köznyelv tehát mindhárom itt felsorolt esetben a „lemondás“ kifejezéssel jelöli meg az örökség el nem fogadását, habár más és más jogi tény és más jogkövetkezményt fed a kifejezés. A szólásmód a „lemondás“ kifejezést nem korlátozza az örökhagyó halálát megelőző joglemondásra, de azért a még meg nem nyílt örökségről lemondást is ezzel a szóval illeti.

Abból a körülményből, hogy a jogtudomány és vele egybehangzóan a birói gyakorlat a másodiknak és harmadiknak említett eset szerint az örökségnek határozott személy részére átengedését ajándékozási ügyletnek tekinti, nem támadhat különösebb bonyodalom. Lényegében itt csak a finomabb jogi megkülönböztetéssel járó pontosabb fogalom megjelölésben van különbség, de ez nem okoz eltérő jogkövetkezményeket.

Más a helyzet, amikor a kedvezményezett személy megjelölése nélkül jut kifejezésre az örökség el nem fogadása (fentebbi a) alatti eset). Ezt a nyilatkozatot a jogtudomány az örökség visszautasításának fogalmi körébe utalja. A visszautasításnak pedig birói gyakorlatunk lényegbevágóan más joghatást tulajdonít, mint az örökös társak javára történő hagyatékátengedésnek. (Csak közbevetőleg jegyzem meg, hogy az „örökség visszautasítása“ kifejezést népünk nem ismeri és a köznyelv sem igen használja.) A birói gyakorlat a Mjt. javaslat szövegével egybehangzóan az örökséget visszautasítót úgy tekinti, mintha az örökhagyó előtt halt volna meg. Ennek lényeges következménye, hogy a törzselőd visszautasítása nem fosztja meg a törzset a rá néző örökségtől. (Igy Szladits: Magyar magánjog VI. köt.) Ezzel már olyan jogkövetkezmény áll elő, amelyet az a) alatt felhozott esetben egyáltalán nem akart elérni a hagyatékot megtartani nem kívánó örökös.

A visszautasításnak erre a következményére nem is gondolnak, mert az, hogy valaki a még át nem vett örökségével nem rendelkezik úgy, mint egyéb tulajdonával a megszokott törvényes korlátok közt, valamiképp nem egyezik a magyar nép gondolkodásával. Hiszen még kitagadott gyermek leszármazói is csak kötelesrészre tarthatnak igényt az örögszülő hagyatékából, ha pedig a szülő elajándékozza vagyont, akkor is csak kötelesrészigénnyel lehet megtámadni a megajándékozottat, azt is csak az ajándékozó halála után. Miért, hogy éppen a megnyílt örökséget visszautasító helyett léphetnek fel gyermekei, mintha ők volnának az örökösök?

Valóban a birói gyakorlatban visszatükröződő álláspont és a Mjtj. ezzel egybevágó rendelkezése meglehetősen egyedüláll az európai jogalkotásban. Csupán még a német polgári törvénykönyv rendelkezik ebben a szellemben. A francia, sveczi, osztrák magánjog szerint az élő törzselőd helyébe nincs belépés, hanem a visszautasítónak örökös társaira háramlik az el nem fogadott örökrész növedékjogon.

Az örökségnek igazi visszautasító szándékkal el nem fogadása volta képen igen ritka, legfeljebb akkor fordul elő, ha a hagyaték túlterhelt és az örökösök nem merik átvenni. Az örökös hitelezőinek kijátszására, vagy éppen saját leszármazói megrövidítésére irányuló örökségvisszauta-

sítás meg annyira különleges jogeset, hogy inkább a magánjogi család terére tartozik és ezen a címen lehet megtámadni. Már pedig ezekben az esetekben sértheti mások jogos érdekeit az örökséget visszautasító.

Tény az, hogy az örökségnek egyszerű el nem fogadása a hallgatólagos, vagy kifejezett átengedése az örökösök javára az általános gyakorlat, míg a valódi visszautasítás csak kivétel. Azt hiszem, az egész közjegyzői kar megerősítheti tapasztalata alapján azt az állítást, hogy úgyszólván példátlan eset a perenkívüli gyakorlatban, hogy az örökséget el nem fogadó örökös törzsbeli jogutódai igényel lépnek fel az örökségből kiesett elődjük helyett.

Persze a bírói gyakorlat és a nép közmeggyőződése közt mutatkozó imént vázolt különbségből származó nem kívánt jogkövetkezmény könnyen elhárítható volna kellő szabatosággal megfogalmazott örökös nyilatkozattal. Csak ki kell jelentenie, mi okból nem fogadja el az örökséget és kiknek kívánja átengedni. A nehézség azonban abban rejlik, hogy mikép már utaltam rá, az efféle nyilatkozatok nagyon is laikusán megfogalmazott levél alakjában szoktak napvilágot látni és mivel az örökségre iránt nem igen érdeklődő örökös rendszerint nem is jelenik meg a hagyatéki tárgyaláson, nincs is lehetőség a szükséges felvilágosításra.

Érdekes egyébként, hogy örökösödési eljárásunk arra vonatkozólag nem tartalmaz utasítást, hogy az örökséget visszautasító jogutódait kell bevonni az eljárás menetébe. Itt különösen az 1894:XVI. t.-c. 5. és 66. §-a jönne figyelembe. Az előbbi az időközben elhalt örökös jogutódainak eljárásjogi helyzetét szabályozza, a 66. §. éppen a kielégített vagy lemondott örökös nyilatkozatairól szól.

Az örökségről lemondás és visszautasítás esetében a köztudatba még át nem ment bírói gyakorlattal állunk szemben és ezért ajánlatos a kellő óvatosság mind a nyilatkozattevő örökös, mind az eljáró közjegyző részéről.

II. Ellentétes felfogás a beszámítható ajándék körül.

Abban a kérdésben, hogy a szülőktől előre kapott juttatást mikor kell osztályrabocsátani, illetve kötelezés esetén betudni, a bírói gyakorlat egyöntetű. Osztályrabocsátani köteles a gyermek, vagy túrni tartozik a kötelezésbe betudását annak a vagyonnak, amit szüleitől örökségbe kapott előre. Minthogy pedig a szülő a betudást és osztályrabocsátást elrendelheti, vagy elengedheti, irányadó az, hogy mi volt a szülő akarata. Ha a szülő erről kifejezetten nem rendelkezett, akkor betudás alá esik az olyan vagyonszármaztatás, amely célját és jellegét tekintve örökségi előlegnek számít, tehát a hozomány, kiházásítás, önállósításra, adósságfizetésre kapott vagyonszármaztatás.

Bírói gyakorlatunk a betudás és osztályrabocsátás elengedését vélelmezi, ha a szülő ajándékol ad valamit gyermekének, ha nem is kifejezetten ajándékozás címen. Az ajándékozás a betudás elengedését foglalja magába. (2431/1908., 1854/1912. P. H. T. 304. sz. ugyanígy Szladits: Magánjog VI. kötete.).

Míg a juttatott vagyonszármaztatás mineműségére és céljára alapított vélelem teljes mértékben fedi népünk felfogását, addig az a feltevés, hogy az

ajándékozás az örökségbe beszámítás elengedését jelenti, nem egyezik a közfelfogással és a perenkívüli gyakorlattal.

Jól tudjuk a hagyatéki tárgyalások tapasztalatai alapján, hogy falusi népünk mennyire számon tartja, még az aránylag csekély értékű ingóságok, főképp állatok ajándékozását is, amikor a testvérek osztályrészének megállapításáról van szó. Mennyivel inkább áll ez egyes ingatlanok előre elajándékozásánál. Nemesak számon tartják, hanem egész természetesen találják az ilyen vagyonszármaztatást. Rendszerint vita nélkül maga a részesített ajánlja fel, hogy testvérei neki kisebb értékű örökséget juttassanak.

Igaz, előfordul, hogy a szülők valamelyik gyermeküket egyes ingatlanuk odaajándékozásával külön meg akarják valamért jutalmazni, de ilyenkor nem mulasztják el hangoztatni, hogy azért ez éppen úgy részesedjék a maradékvagyonból, mint többi gyermekeik. Ilyenkor tehát kifejezetten kijelentik az osztályrabocsátás elengedését. Jellemző, hogy ezzel szemben az osztályrabocsátási és betudási kötelezettség elrendelését nem emlegetik még akkor sem, ha vagyonszármaztatás túlnyomó részét átiratják. Nyilvánvaló ebből, hogy az ingyenes vagyonszármaztatás úgy él a köztudatban, mint örökségi előleg, a betudás, osztályrabocsátás elengedése csak kivétel.

Tekintetbe véve, hogy a vagyonszármaztatások túlnyomó többsége jogilag tájékozatlan okiratszerkesztők közbenjöttével történik, a szerződő felek nem is igen kaphatnak megbízható felvilágosítást a tudomásuktól eltérő bírói gyakorlat felől. Mindig fennforog tehát a veszély, hogy szándékuktól eltérő jogkövetkezményeket von maga után a kellőképpen meg nem világított jogügylet, ha egyszer peres útra terelődik. Hogy aránylag ritkán származik ily esetek miatt joghátrány a szerződőkre, vagy érdekelt osztályos társakra, az főképp annak köszönhető, hogy ezen a kérdésen ritkán keletkezik vita éppen a már ismertetett közmeggyőződés miatt, amit jogszerűnek tartanak.

* * *

Mint már előljáróban jeleztem, ezzel az ismertetéssel nem kívántam a felvetett kérdések jogi megokolásának bírálatába bocsátkozni. Kizárólag a tényleges állapot lerögzítésére szorítkoztam annak a közfelfogásnak jellemzőképpen, melyet a maga kendőzetlen arculatában a felekkel közvetlen tárgyalás során a közjegyzői gyakorlatban lehet leginkább megismerni. Merem állítani, hogy nincs az a peres eljárás, amely oly leplezetlenül feltárná a bíró előtt a peres felek gondolkodását, vitájuk benső rugóját, a viszály előzményeit, mint ahogy ez a hagyatéki eljárás során sikerül, amikor még egyezsége hajlandó érdekeltek jelennek meg a tárgyaláson és az ellentétes álláspontok előadása még nélkülözi a pert előkészítő jogász megsejtését. Ezért vallom, hogy nekünk, közjegyzőknek egyenesen kötelességünk megfigyeléseinket nyilvánosságra hozni és ha lehet ezzel is segítségére lenni az igazságszolgáltatásnak nem feledve Vladár Gábornak, az igazságügyminisztérium törvényelőkészítő bizottsága elnökének e lap hasábjain minap megjelent oly figyelemre méltó megállapítását: „a jogtörténelmi kutatásoknak nagyobb jelentőségük és több eredményük van az okirati anyagokra támaszkodva, mint pusztán a jogszabályok alapján.“

Közlemények.

Kamaraközi értekezlet. A közjegyzői rendtartási novella tervezete tárgyában június 7. napján Budapesten a kamara üléstermében kamaraközi értekezletet tartottak. Az értekezletet *Lázár Ferenc* dr. kamarai elnök, felsőházi tag vezette s azon az előadói tisztséget ugyancsak ő és *Barcs Ernő* dr. budapesti kir. közjegyző töltötték be. Résztvettek még az értekezleten a budapesti kamara részéről *Körössy Bertalan* dr. elnökhelyettes, *Meixner László* dr. titkár, vitéz *Fekete László* dr., *Krenner Zoltán* dr. és *Szemerjay-Petrán Tibor* dr. választmányi tagok az utóbbi a Kir. Közjegyzők Közlönye szerkesztőségének képviselőjében is, a debreceni kamara részéről *Örley Dénes* dr. elnök, *Kovách Dénes* dr. titkár, a kolozsvári kamara részéről *Ferencz József* dr. elnök, *Deák Gyula* dr. elnökhelyettes, *Schilling Dezső* dr. titkár, a szegedi kamara részéről *Tarján Béla* dr. elnök, a szombathelyi kamara részéről *Pottyondy Béla* dr. elnök, ifj. *Paár Lajos* dr. titkár. A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletét *Hanny Tódor* dr. elnök, a kar felsőházi képviselője, a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetét pedig *Cholnoky Imre* dr. elnök képviselte az értekezleten. Az értekezlet részletes tárgyalás alá vette a tervezetet s minden kérdésben egyhangú állásfoglalását tartalmazza az a felterjesztés, amelyet a közjegyzői kar véleményeként küldtek fel az igazságügyminiszterhez. Az értekezlettel kapcsolatosan megemlítjük, hogy *Lázár Ferenc* dr. elnök az értekezleten résztvett közjegyzőket a Szent Gellért szállóban vacsorán látta vendégül.

Athelyezés. A m. kir. igazságügyminiszter *Zakariás János* dr. devecseri kir. közjegyzőt saját kérelmére Pestszenterzsébetre helyezte át.

Kamarai közlemények. A budapesti kir. közjegyzői kamara *Veverán György* dr. helyettesi jogosultsággal működő jelöltként *Morvay Zsigmond* dr. újpesti kir. közjegyző irodájába 1941. II. 1. hatállyal, *Skultéty László* dr. jelöltként *Skultéty Viktor* dr. beregszászi kir. közjegyző irodájába, 1941. I. 9. hatállyal, *Skultéty László* dr. jelöltként *Jaczkovits István* dr. munkácsi kir. közjegyző irodájába 1941. II. 11. hatállyal, *Evva Aladár* dr. helyettesként *Horváth Gedeon* dr. kecskeméti kir. közjegyző irodájába 1941. IV. 1. hatállyal, *Patzkó Tibor* dr. helyettesként *Rónay Tibor* dr. budapesti kir. közjegyző irodájába 1941. IV. 1. hatállyal, *Báthory Gábor* dr. helyettesként *Richter Richárd* dr. budapesti kir. közjegyző irodájába 1941. IV. 1. hatállyal, *Hirkó Boldizsár* dr. helyettesként *Kaprinay Endre* dr. budapesti kir. közjegyző irodájába 1941. IV. 21. hatállyal, *Ádám Sándort* helyettesként *Králik Árpád* dr. budapesti kir. közjegyző irodájába 1941. IV. 21. hatállyal, *Hajicsek Gyula* dr. helyettesként *Csiky Ödön* dr. székesfehérvári kir. közjegyző irodájába 1941. V. 8. hatállyal, *Kerényi Miklós* dr. helyettesként *Barcs Ernő* budapesti kir. közjegyző irodájába 1941. V. 15. hatállyal a kir. közjegyző jelöltek névjegyzékébe *bejegyezte*. *Lengyel Pál* a *Fabinyi Leó* dr. nagykátai kir. közjegyző irodájában működött jelöltet 1941. II. 1. hatállyal, *Skultéty László* dr. a *Skultéty Viktor* beregszászi kir. közjegyző irodájában működött jelöltet 1941. II. 10. hatállyal, *Patzkó Tibor* dr. a *Richter Richárd* budapesti kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. III. 31. hatállyal, *Cserey Emil* dr. a *Cholnoky Imre* dr.

budapesti kir. közjegyző irodájában működött jelöltet 1941. IV. 1. hatállyal, *D. Tóth Attila* dr. a *Konkoly-Thege Sándor* dr. budapesti kir. közjegyző irodájában működő jelöltet 1941. II. 10. hatállyal, *Hirkó Boldizsár* dr. a *Haller Károly* dr. budapesti kir. törvényszék irodájában működött helyettes 1941. IV. 10. hatállyal, *Ádám Sándort* a *Cholnoky Imre* dr. budapesti kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. IV. 20. hatállyal *Apáthy Árpád* dr. a *Fodor Antal* dr. budapesti kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. IV. 30. hatállyal, *Horváth Sámuel* dr. a *Tárczay Rezső* dr. újpesti kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. V. 31. hatállyal, *Schimics Béla* dr. az ipolysági közjegyzői irodába kirendelt helyettes 1941. IV. 5. hatállyal, *Kenéz Lajos* dr. a *Pesthy János* dr. nagykőrösi kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. IV. 5. hatállyal, *Ternovszky Ferenc* dr. a *Tárczay Rezső* dr. újpesti kir. közjegyző irodájában működött jelöltet 1941. VI. 3. hatállyal, *Evva Aladár* dr. a *Horváth Gedeon* dr. kecskeméti kir. közjegyzői irodájában működött helyettes 1941. VI. 30. hatállyal, *Veverán György* dr. a *Morvay Zsigmond* dr. újpesti kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. IV. 18. hatállyal, *Pisztory Zoltán* a *Richter Richárd* dr. budapesti kir. közjegyző irodájában működött helyettes 1941. VI. 9. hatállyal a kir. közjegyző jelöltek névjegyzékéből *törölte*. — A debreceni kir. közjegyzői kamara *Horthy György* nyiregyházi lakost 1941. I. 1. hatállyal *Horthy István* dr. nyiregyházi közjegyző irodájába jelöltként *bejegyezte*, *Nemes György* dr., *Nemes József* dr. szolnoki közjegyző irodájában gyakorlaton levő közjegyző jelöltet az eskü letétele napjától kezdődő hatállyal helyettesi jogosítvánnyal ruházta fel, *Kossuth Mihály* kisvárdai lakost 1941. II. 6. hatállyal *Szotyori Nagy Sándor* kisvárdai közjegyző irodájában működő jelöltként *bejegyezte*, *Késmárszky Aladár* dr. volt ügyvéd, kisvárdai lakost, helyettesi jogosultsággal felruházott jelöltként 1941. IV. 1. hatállyal ugyanazon közjegyző irodájába *bejegyezte*. *Evva Aladár* dr. hajdúböszörményi lakost 1941. V. 2. hatállyal, mint *Ujvárossy Lajos* dr. hajdúböszörményi közjegyző irodájában helyettesi jogosultsággal működő jelöltet, *Vékony Béla* dr. karcagi lakost 1941. V. 8. hatállyal, mint *Büky Elbel Tibor* dr. karcagi közjegyző irodájában helyettesi jogosultsággal működő jelöltet, *Diószegi János* dr. debreceni lakost 1941. VI. 4. hatállyal, mint *Hadházy Zsigmond* dr. debreceni közjegyző irodájában helyettesi jogosultsággal működő jelöltet, végül *Patkó Endre* dr. debreceni lakost, mint vitéz *László Béla* dr. debreceni közjegyző irodájában működő jelöltet 1941. VI. 16. hatállyal *bejegyezte*.

Módosítás a közjegyzői kamarák területi beosztásában. Az igazságügyminiszter véleményezés végett megküldte a kamaráknak annak a rendeletnek tervezetét, amely a közjegyzői kamarák területi beosztását az országhoz történt területi visszaesatolásokra tekintettel módosítja. A vonatkozó rendelet rövidesen megjelenik s ezt követően megalakul a kassai kamara is.

Erdélyi nyaralások és utazások iránt érdeklődők figyelmében. Az erdélyi nyaraló- és fürdőhelyekről az érdeklődőknek készséggel nyújt felvilágosítást és küld díjmentes ismertetőt a MEFHOSz idegenforgalmi irodája. Az ismertető az egyes helyeken a különböző időre érvényes árakat is tartalmazza, valamint felsorolja az utazási lehetőségeket is pl. vasúton,

autóbuszon, repülővel és csoportos utazások keretében. Egyéni körutazási programok illetve költségvetések elkészítésével készséggel az utasok rendelkezésére áll a MEFHOSz utazási iroda, Budapest, IX., Ferenc-körút 38. Telefon: 18-72-74.

Anyaországi közjegyzői irodában nyolc éven át működött gyakorlott gépirónó, illetve kezelő Kolozsvárhoz közel fekvő közjegyzői irodában augusztus elsejére elhelyezkedést keres. Cím a kiadó-hivatalban.

Közjegyzőhelyettesül ajánlkozom kilenc évi helyettesi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, német nyelvjogositvánnyal rendelkezem. Horváth Jenő dr. Szentendre, Kossuth Lajos-u. 12.

Allást keresek kir. közjegyzői irodába — inkább vidéken s különösen a Délvidéken — 18 évi gyakorlattal, jó bizonyítvánnyal, telekkönyvi ismerettel és teljes képzettséggel, perfekt magyar *gépiró- és kezelő* vagyok. Címem: Fazekas Sándorné, Kúnszentmiklós, Kossuth Lajos-u. 10.

Tökéletesen írógépelni tudó s az egyéb közjegyzői irodai teendőkben legalább közepes jártassággal bíró *nőt, vagy férfit*, esetleg ugyanezen feltételeknek megfelelő kir. *közjegyző jelöltet* őszre való belépésre keresek. Dr. Pekker Emil kir. közjegyző, Bicske.

15 évi közjegyzői irodai és tkvi gyakorlattal rendelkező *közjegyző-segédnő* vidéki közjegyzői irodában elhelyezkedést keres. Cím: Palatinszky Etelka, Bácsalmás, Holló-u. 9.

Kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete végzi. Cím: Östör András dr. kir. közjegyzőhelyettes, titkár, Budapest, V., Berlini-tér 4.

Kihirdetett törvények:

1941. évi VI. t.-c. a Wintershall Aktiengesellschaft berlini cég által alapítandó magyar részvénytársaság részére biztosított adó- és illetékkezelvények tárgyában.

Rendeletek:

3420/1941. M. E. sz. A visszafoglalt délvidéki területeken a váltók elfogadása és fizetés végetti bemutatásának és óvás felvételének elengedése. (Bp. K. 104.).

99.000/1941. F. M. sz. A kis haszonbérletek alakításának, kisbirtokok és házhelyek szerzésének előmozdításáról s más földbirtokpolitikai rendezésekről szóló 1940:IV. törvénycikk 9—16. §-ának és 29. §-a (1) bekezdésének hatálybalépése és végrehajtása. (Bp. K. 113.).

33.000/1941. I. M. sz. A polgári és kereskedelmi jogsegély forgalom tárgyában Berlinben az 1940. évi november hó 6. napján kelt magyar-német egyezmény kihirdetéséről és végrehajtásáról. (Bp. K. 115.).

3960/1941. M. E. sz. A váltójog és csekkjog szabályainak a Magyar Szent Koronához visszacsatolt keleti és erdélyi országrészre kiterjesztése. (Bp. K. 122.).

118.540/1941. P. M. sz. Az idegen államok pénznemeiben megállapított értékeknek az illetékek, továbbá a fényüzési és forgalmi adók megállapítása szempontjából pengőértékre való átszámítása. (Bp. K. 123.).

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Dr. vitéz Fekete László gyakorlati utmutatója (drkz) A kolozsvári közjegyzői kamara megalakulásának ünnepére a kincses városban megjelentek a társ kamarák kiküldöttei, akiknek azt a le nem irható örömet, hogy az idegen uralom alól felszabadult város falai között vehettek részt a külsőségeiben is díszes örömnapon, fokozta a kartársi együttérzésnek, az azonos hivatás szolgálatában állóknak régen tapasztalt és kifejezésre jutott összetartozási érzése. Emelte az ünnep jelentőségét, hogy a hivatásuk teljesítésére megindult erdélyi közjegyzők működés-kezdeti nehézségeit legyőzte és a régi közjegyzőkkel való összehangolódást előmozdította vitéz dr. Fekete László budapesti közjegyzőnek három napon át tartott magas színvonalú előadás sorozata.

Az erdélyi közjegyzők javarésze most áll elsőízben a közjegyzői hivatás szolgálatában, legnagyobb részük a megszállás alatt ügyvédi működést fejtett ki. Jó ügyvédek voltak, ami azonban azt is jelenti, hogy bizonyos mértékben kötelességszerűen elfogultak is voltak. Mert a jó ügyvéd minden törvényes lehetőséget felhasznál, hogy a reá bízott ügyben megbízójának érdekeit a törvényes keretek között maradék nélkül képviselje. Ha tárgyilagosan meg is állapítja a helyes tényállást, párhuzamosan megállapítja megbízója érdekeit is. Igyekszik ügyfele javára hangsúlyozni egyébként lényegtelen körülményeket s mellőzni tényeket, melyek céljai elérésében hátráltatják. Az erdélyi ügyvéd ezenfelül mindig szem előtt tartotta az érvényben levő törvényekkel gyakran szembenálló magyar érdekeket, enyhítette az uralkodó nemzeti elvnek a magyarságra káros következményeit s igyekezett a jogszabályok hézagait a magyar érdekekkel kitölteni s a rendezetlen állapotokat a magyarság javára felhasználni.

Igy bizonyos mértékben — egyetemes magyar érdekeket szolgálva — tárgyilagossága csökkent, az anyaországgal való érintkezés nehézsége miatt pedig a magyar jogszabály inflációt felszívni és követni nem tudta.

Szemben az ügyvéddel a közjegyző mindig az ügyfelek érdekein felül áll. Nem szolgálja egyetlen ügyfél érdekét. Nem lehet elfogult és nem nézhet nemzetiségi szempontokat. Az ügyfelek érdekein túl az esetleg érdekelt harmadik személyek, a közösség, az állam érdekeit figyeli, a jó erkölcsöket óvja. Tudnia kell az összes érvényben levő jogszabályokat, a mindennapi élet követelményeit, a gyakorlat szükségleteit. Nincsen ideje előkészülni az ítéletre, nem bízhat abban, hogy jogorvoslással mulasztását helyrehozhatja. Lelkiismeretesnek, az életet ismerőnek, a joggyakorlatot

tudónak kell lennie. Anyagi és alaki jogszabályokat, bírói határozatokat, pénzügyi jogi rendelkezéseket, illetékszabályokat, díjszabást kell ismernie.

A közjegyzői gyakorlatot nem ismerőnek tanulmányra van szüksége s erre különösen akkor, ha más pályáról áll át a közjegyzői művészet szolgálatába s főleg, ha idegen uralom jogszabályai ítélőképességét elhomályosították.

vitéz dr. Fekete László mindezeket a szempontokat figyelembe véve három napon Kolozsváron tartott szabatos előadásaival kiküszöbölte ezeket a nehézségeket. A rendes szóhasználattal alkotott mondatai szétteregtek a közjegyzői mesterség összes kúszálnak látszó útvesztőit, elemeire bontotta a közjegyzői alaptörvényt s az egyszeregyhez hasonló kezdettel az alapfogalmakat tisztázta, hogy különleges éles logikájú előadásával lépésről-lépésre megértesse azt, hogyan lesz a jogászi mesterségből közjegyzői művészet. Aki előadásait hallotta, megállapította, hogy ha mindazt megtanuljuk, amire a figyelmet összepontosította, és megtanuljuk úgy, ahogyan tanította, akkor közjegyzőnek lenni nem nehéz, csak „meggyőződés, becsületes és önzetlen szándék“ kell. Ezeket a szavakat írja „Gyakorlati útmutató a közjegyzői ügyvitelhez“ című füzetben, mely magában foglalja a Kolozsváron megtartott előadásokat. Ennek az útmutatónak kiadása több oldalról megnyilvánult óhajtnak az eredménye. Remélhetőleg több új kamara megnyitásánál lehetünk a közel jövőben jelen, s a visszatérő területen majdan működő közjegyző-testvéreinknek is hasznos lesz az útmutató.

Mi, öreg közjegyzők, is tanultunk Fekete László előadásaiból, amikor sorra vette az általános ügyvitelt, a közjegyző kizárólagos és esetleges működési körét. Részletes felvilágosítást nyújtott a tanúsítványok kiadásának eseteiről és mikéntjéről, a letétekről, a hiteles kiadványokról. A hagyatéki ügykezelés bonyolultnak látszó és sok felesleges vitára okot adó kérdéseit egyszerűsítette, felvilágosítást nyújtott a bírói megbízásokról és részletesen ismertette az illetékszabályokat. Megmagyarázta, hogy mik a határidőhöz kötött, visszatérő, közjegyzői teendők és így végigvezetett a közjegyzői rendtartáson és gyakorlaton, kiegészítve mindezt azoknak a jogszabályoknak ismeretével, melyek a közjegyzői gyakorlatot érintik s melyek az elcsatolás óta alkottattak.

Kevés a méltatásra az a közkeletű kifejezés, hogy az „Útmutató“ hézagpótló. Mert nem csupán hézagokat tölt ki a tanulmány, hanem egy hivatását átérző, azt pontosan teljesítő valóban vir illustris tükörképe. Ha minden közjegyző úgy fog működni, ahogyan ennek a tanulmány tanításának követése után működni kell, akkor valóban az lesz a közjegyzői testület, aminek lennie kell: a legmagasabb színvonalon álló hivatásrend.

A Fekete Lászlóhoz e sorok íróját fűző sok évtizedes barátság a további méltatásoknak korlátja. Mindenki maga fogja a tökéletes elismerést kifejezni, aki az „Útmutatót“ elolvassa. S akkor azt fogja mondani annak szerzőjéről, amit e sorok írója mond önmagáról „Amicus Plato, sed magis amica veritas“.

Gazdasági Jog. (II. évf. 5. szám.) Az építő takarékküzet szabályozása címen Sövényházi Ferenc, „Az erdélyi szövetkezeti jog és a szövetkezeti autonómia címen pedig Kuncz Ödön dr. a folyóirat kiváló főszerkesztője irtak külön cikkeket e gondosan szerkesztett folyóirat májusi számába.

A szemle rovatban Mennyey Géza dr., Olty Vilmos dr., Sz. M., Cy, jelzéssel jelentek meg közlemények. A nagy alapossággal szerkesztett joggyakorlati rovaton kívül a Jogalkotás, Irodalom és Hírek rovatok hoznak még változatos közleményeket.

Az örökbefogadás különös tekintettel a gyakorlati eljárásra.

18 évvel ezelőtt megjelent a Jegyző-Árvaházi Kereskedelmi R.-T. kidásában a Scholtz—Gál-féle „Az örökbefogadás szabályai“ c. munka, a lefolyt hosszú idő alatt elavult, ezenfelül nem tartalmazhatta az utóbb megjelent magánjogi törvényjavaslatnak az örökbefogadásra vonatkozó újabb szabályait és az erre támaszkodó megváltozott bőséges felsőbbíróági gyakorlatot. A m. kir. minisztériumnak 1600/1941. sz. rendelete 1941. március 15-től kezdve hatályba léptette a keleti és erdélyi országrészen az örökbefogadásra vonatkozó magyar jogszabályokat. Ezen rendelet folytán kétségtelenné vált, hogy nemcsak a csonka, hanem a megnagyobbodott ország jogkereső közönsége érdekében is közérdekből szükséges egy olyan munka, mely az örökbefogadás jogszabályait mai érvényükben kimerítően tárgyalja. Ezek felismerése folytán dr. Gál Dezső budapesti ny. ügyvéd, szakíró, az említett Scholtz—Gál mű társszerzője és dr. Nyárády László Pest vm. tb. tisztii főügyésze, budapesti ügyvéd, az örökbefogadásról közös munkát irtak, amely tartalmazza a jelenleg élő joganyagot és minden az örökbefogadásra vonatkozó kérdésben úgy elméleti, mint gyakorlati téren példákkal és iratmintákkal alátámasztva gyors, biztos és könnyű tájékoztatást nyújt. A mű terjedelme kb. 12 ív. Ára 10.— P. azoknak, akik most megrendelik. Könyvkereskedői ára magasabb lesz. A munka augusztus hónapban jelenik meg korlátozott példányszámban. Megrendelhető a Jegyző-Árvaházi Kereskedelmi Rt-nál, Budapest, IX., Üllői-út 31.

Magyar Jogi Szemle. (XXI. évf. 9. és 11. számok.) A májusi és június havi számok a következő külön cikkeket hozták: Szrubián Dezső dr. Az eltünések, Czigliány Aladár dr. A pártfogó ügyvéd sajátos jogi helyzete és költségigénye, Habermann György dr. A munka szervezete és védelme az újabb olasz és német jogalkotásokban és a magyar jogban, Harmath János dr. A katonai és polgári büntetőbíráskodás kapcsolatai egymással, Klivényi Lajos dr. a 8300/1939. M. E. számú árrögzítő rendelet büntetőjogi alkalmazásának problémái, Harmath Jenő dr. Az újra közlő büntetőjogi felelőssége, Mikós Ferenc dr. A szociális igazság a magánjogban, Simon Mihály dr. Újból kell szabályozni a magzatelhajtás büntetését. A külön cikkeken kívül mind a két szám a Szemle, Irodalom, Előadások, közleményeit s az Emlékezések rovat életrajzi adatait hozza. 10. számként a Döntvénytári füzetek jelentek meg.

Vagyonátruházási illeték (Dr. Horváth István budapesti kir. közjegyzőhelyettes könyve.) A közjegyzői hivatás egyik legnehezebb, legelhangyagoltabb, de a mai viszonyok között egyik legfontosabb munkaterületére vezet el bennünket szakavatott biztossággal Dr. Horváth István kartársunk könyve. A csapdák és buktatók között, amelyek alapos revízióra régen

megérett, toldozott-foldozott illetékszabályaink között, sajnos oly nagy számban találhatók: mindig járható utat mutat ez a könyv. Nem árad belőle nagy-képi tudományosság; nem szépen hangzó elméleteket állít fel; hanem egy mindenkinek elevenébe vágó kérdés csoportot dolgoz fel olyan gyakorlati észjárással, olyan érthetően és világosan, hogy nemcsak mi, nemcsak más pályán működő gyakorlati jogászok, de, — bátran állíthatom, — az illetékkiszabási hivatalok jórésze is sokat tanulhat tőle. A vagyónátruházási jogügyletek száma a statisztikák tanúsága szerint aggasztóan fogy a közjegyzői irodákban. Sok oka van ennek, amire itt nem volna célszerű kitérni. De egy bizonyos: ezek között az okok között igen gyakran szerepel az illetéktől való félelem; az a tudat, hogy a közjegyzői okirat minden körülmények között illetékkiszabási bemutatásra kerül s az a tapasztalat, hogy az illeték összege, — éppen a szabályok hiányosságai miatt, — soha, a kiszabásig nem biztos; ha pedig egyszer kiszabták, rendszerint csak évekig tartó jogorvoslati eljárás útján helyesbíthető. Az illetékszabályokat tehát éppen úgy kell ismernünk, mint a jogszabályokat, hogy adott esetben a feleknek ne csak jogi, de illetéki szempontból is a leghelyesebb, legokosabb tanácsot adhassuk; mert ezzel nemcsak súlyos felelősségek s utólagos szemrehányások alól mentesülünk, de kitűnő eszközt nyerünk az ügyforgalom fokozására is. Ezt a könyvet tehát először el kell olvasnunk, hogy megtudjuk: mit nem tudtunk, vagy mit tudtunk rosszul eddig; azután pedig alaposan meg kell tanulnunk a magunk és ügyfeleink érdekében egyaránt. Külön érdeme a könyvnek a minden, csak legkevesebbé bonyolult kérdéshez megszerkesztett, kitűnő példatár, amely sok fejtörést tesz feleslegessé amellet, hogy memotechnikai szempontból is kitűnő segédeszköz: És még kell említeni a tárgymutatót is, amelyben végre, — az ilyen mutatókkal ellentétesen — meg is találjuk azt, amit éppen keresünk. Őszinte örömmel köszöntjük oly sajnálatosan gyér szakkönyvtárunkban ezt a valóban hézagpótló munkát, úgyis, mint annak bizonyítékát, hogy a helyettesi kar, sok szomorú példa, a megértés és elismerés hiányának nem egyszer kirívó esetei ellenére sem vesztette el kedvét hivatása szellemi és elméleti részének művelése iránt. Meg vagyunk győződve arról, hogy a közjegyzői és helyettesi kar minden egyes tagja elsősorban saját érdekében, de a jól elvégzett munka elismerése gyanánt is, biztosítani fogja ezt a könyvet könyvtára részére; írójának további munkássága elé pedig most már különös érdeklődéssel és felfokozott várakozással tekintünk. *Pulay József dr.*

Illetékügyi Közlöny. (XVI. évf. 10., 12. szám.) Öttömösi Zoltán dr. Megjegyzések az illeték díjjegyzék 16. tételének D. e. e. pontja alapján kialakult bírói gyakorlathoz címen, Cziegler István dr. Néhány szó az illeték egyenértékére szóló rendeletre címen irtak a két számban külön cikkeket. 9. és 11. számokként az Illetékügyi joggyakorlat illetéki jogeset tára jelent meg.

Joggyakorlat.*

Magánjog.

52. A *jogügylet alaki érvényessége* tekintetében a magyar nemzetközi magánjog értelmében az ügylet létrejövetelének helyén hatályban levő jog az irányadó, ennél fogva a végintézkedések alaki érvényességét is a *locus regit actum* elv szerint kell elbírálni. A külföldön tett végintézkedésre vonatkozólag kifejezetten kimondja ezt az 1876:XVI. t.-c. 34. §-a, amely szerint a külföldön tett végrendeletek alaki kellékek tekintetében akkor is érvényesek, ha az ország jogszabályainak, amelyben keletkeztek, megfelelnek. A törvénynek „akkor is érvényes“ kitétele szerint, ha külföldön tett végintézkedések alaki szempontból érvényesek, ha akár a keletkezésük helyének, akár a magyar jognak megfelelnek. A hivatkozott törvényhelynek fakultatív jellege van, de viszont mint kivételes rendelkezésből következik az is, hogy a külföldiek részéről Magyarországon készített végintézkedésről a *locus regit actum* elvének kényszerítő jellege van, az ilyen végintézkedés tehát csak abban az esetben érvényes, ha az a magyar jognak, így az 1876. évi XVI. t.-c. rendelkezéseinek megfelel. (K. P. I. 525/1941.).

53. *Csak a házasságból született gyermek családi állását védi a származás törvényességének* sarkalatos jogi vétele és csak az ily gyermek javára áll fenn az a korlátozás, amely szerint származásának törvényességét kizárólag a férj támadhatja meg. Olyan jogszabály ellenben, amely szerint az utólagos házassággal való törvényesítés alapjául szolgáló azt a nyilatkozatot, melyben a férj a házasságon kívül született gyermeket magáénak elismerte, csak a férj támadhatná meg, sem élő jogunkban, sem az Mtk javaslatában nincs. Ebből következik, hogy az ilyen jognyilatkozat nem csak a férj, hanem mint közvetlenül érdekelt az anya, vagy a gyermek részéről is megtámadható. Jogi értelemben vett utólagos házasságnak csak az a házasság tekinthető, s annak van törvényesítő ereje, melyet a szülők kötnek egymással. A férj azon jognyilatkozatának, mely szerint a gyermeket a magáénak ismeri el, önmagában véve a házasság megkötése esetében sincs törvényesítő ereje, hanem csak akkor, ha a gyermek valóban a férjtől származik. A férj olyan esetben, ha a gyermeket a születése után közokiratban ismerte el magáénak, mindaddig, amíg ez a közokirati elismerése az általános magánjogon alapuló valamely megtámadási okból hatálytalanítva nincs, az ellenkezőt nem bizonyítja. Az ellenkező bizonyításához való jogot az apaság elismerésének közokirati alakja nem érinti kivéve, ha a gyermek elismerése az anyával együtt és közösen történt, vagy ha az elismerést más módon, de közokiratban az anya is magáévá tette. (K. P. III. 6113/1939.).

* Ebben a rovatban közölt jogesetek közül azokat, amelyek a Budapesten székelő bíróságok állásfoglalásait tartalmazzák részben a közvetlenül rendelkezésünkre bocsátott határozatok, részben pedig a „Jogi Hírlap“, a „Magyar Jogi Szemle“ és a „Gazdasági Jog“ című szaklapok alapján dolgozzuk fel és adjuk közre, az illetékjogi határozatokat pedig túlnyomó részben az „Illetékügyi Közlöny“ című szaklap közlései nyomán.

54. A végrendelet szövege nem említi, hogy a végrendelező a tanúk együttes jelenlétében azt is kijelentette, hogy az okirat az ő végakarát tartalmazza és csak annyit mond, hogy az okiratot a tanúk előtt írta alá. De azt is azonban csak a végrendelező és nem a tanúk igazolják. *A tanúk az okiraton semmit sem igazolnak, mert egymagában az a tény, hogy az okiratot mint tanúk aláírták, még azt sem igazolja, hogy tudtak arról, hogy az okirat örökhagyó végrendeletét tartalmazza, annál kevésbé igazolja azt, hogy az örökhagyó azt az együttes jelenlétükben ki is jelentette s hogy az okiratot előttük írta volna alá.* Ezen alaki hiányosságok miatt örökhagyó végrendelete az 1876:XVI. t.-c. 5. §. rendelkezéseinek meg nem felel s így érvénytelen. (K. P. I. 524/1941.).

55. A *közszerzeményi mérlegnél* a különvagyont hivatalból is számításba kell venni, mert enélkül a közszerzemény megállapítása nem eszközölhető. Ezt a számításba vételt a bíróság minden ily irányú kérelem és jogszabály sértés nélkül eszközölheti. (K. P. I. 4695/1940.).

56. A *saját kézzel irt és aláírt végintézkedést* tartalmazó okiratnak idegen kézzel irt ketezése csak akkor felel meg, az 1876:XVI. t.-c.-ben megszabott annak az alaki kelléknek, hogy az írásbeli magánvégrendeletnél a végrendelezés helyének és időpontjának kitétele szükséges, ha a végrendelező életében és az ő akaratának megfelelően egészítették ki a végrendelezés helyének és időpontjának reávezetésével az okiratot. Ezek szerint a végrendelet érvényességét nem érinti az, ha a keltezést utóbb maga a végrendelező, avagy az ő akaratának megfelelően más személy vezeti rá a végrendeletre. (K. P. I. 467/1941.).

57. Az ajándékozottnak az a magatartása, hogy az ajándékozás ellenében az ajándékozó létfenntartásának céljára magára vállalt szolgáltatások teljesítésében az ajándékozó létfenntartását veszélyeztető szándékos késedelmet tanúsít, nem menthető mulasztás, s *az ajándékozás hatálytalanítását eredményező durva hálátlanságot* megállapítja. — Nem esik azonban hasonló elbírálás alá, ha a megajándékozott az ajándékozón kívül eső személynek a javára vállalt fizetési kötelezettséget mulasztja el. (K. P. I. 2806/1940.).

58. Az anyagi jog értelmében a naptárnak megfelelő számolással a hónapok szerint megállapított *határidő lejár* az utolsó hónap ama napjának elteltével, amely számánál fogva kezdő napot közvetlenül megelőző napnak felel meg. (Pl. a március 18-án kezdődő 3 havi határidő június 17-ével jár le.) (K. P. III. 3106/1940.).

59. *Ranghellyel rendelkezésről való lemondás* szabályai alkalmazást találnak a jelzálogjog átváltoztatásánál is s az átváltoztatás kapcsán megszüntetni szándékolt jelzálogjog helyébe más fajú jelzálogjog nem kerülhet azt a jelzálogos hitelezőt terhelően, akinek javára a ranghely rendelkezésről a lemondás fel van jegyezve. (K. Pk. V. 1150/1940.).